

بلاغ

۲۳۰۶۲،۸

نظام اداری شیراز در عصر ناصری
(۱۳۱۳-۱۲۶۴ هـ.ق.)

دکتر علیرضا احمدی مفرد

سرشناسه	: احمدی مفرد، علیرضا، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور	: نظام اداری شیراز در عهد ناصری (۱۳۱۳ - ۱۲۶۴ ه.ق.)/علیرضا احمدی مفرد.
مشخصات نشر	: تهران : آیندگان، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۶ص.
شابک	: 978-600-398-117-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: اصلاح نظام اداری - ایران -- تاریخ -- قرن ۱۳ق.
	Civil service reform -- History -- Iran -- 19th century
	اصلاحات اجتماعی - ایران -- قرن ۱۳ق.
	Social reform -- Iran -- 19th century*
موضوع	: ایران -- سیاست و حکومت -- ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ق.
	Iran -- Politics and government -- 1779 - 1925
رده بندی کنگره	: DSR۱۳۱۴
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۷۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۸۷۹۱۱۷

عنوان : نظام اداری شیراز در عهد ناصری

ناشر : آیندگان

نویسنده : دکتر علیرضا احمدی مفرد

نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۱

چاپ و صحافی : بهمن

قیمت : ۱۲۰۰۰۰ تومان

تیراژ : ۱۰۰ مجلد

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۹۸-۱۱۷-۱

مرکز پخش : تهران، انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای ژاندارمری، ساختمان ایرانیان،

پلاک ۵۸، طبقه سوم، واحد ۱۱

انتشارات آیندگان تلفن: ۶۶۴۱۶۵۲۵ و ۶۶۴۹۸۵۲۸

www.Ayandeganpub.com

ayandeganpub@yahoo.com

چکیده:

در این پژوهش نظام اداری (سیاسی، اقتصادی، مذهبی و امنیتی) شیراز در عهد ناصری مورد مطالعه قرار گرفته است. هدف از پژوهش حاضر، ارائه‌ی تحلیلی از تغییرات اداری حاکم بر شهر شیراز در دوره‌ی ناصری است و بیان این مطلب که چگونه سیاست‌های حکومت به سوی ایجاد ساختار جدید به همراه توسعه‌ی شهرنشینی به تغییر نظام اداری شیراز منجر گردیده است. همچنین این مسأله بررسی می‌شود که در این مرحله‌ی گذر تاریخی چه سنت‌های اداری تغییر کرده و چه سنت‌هایی تداوم یافته و این تغییرات تا چه میزان به ایجاد امنیت و ثبات در شهرها انجامیده است.

نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد که منصوبین حکومتی (والی و وزیر) و قدرت‌های محلی (خاندان قوام، مشیرالملک و قشقایی‌ها) بازیگران اصلی عرصه‌ی نظام اداری شیراز در عهد ناصری بوده‌اند. در این پارادوکس قدرت، ترکیبی از شیوه‌ی تمرکز و عدم تمرکز اداری دیده می‌شود که اغلب با چانه‌زنی و بده‌بستان‌های پنهانی طرفین اعمال می‌شده است. همچنین این تحقیق در پی اثبات این موضوع است که عهد ناصری آخرین دوره‌ی نظام اداری سنتی در ایران است و پس از آن با انقلاب مشروطه فصل نویی در نظام اداری ایران گشوده می‌شود.

واژگان کلیدی: ناصرالدین شاه، نظام اداری، شیراز، قوام، مشیرالملک، خاندان قشقایی.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	کلیات
۱۵	اهداف تحقیق
۱۵	سئوالات تحقیق
۱۶	فرضیه‌های تحقیق
۱۶	پیشینه تحقیق
۱۹	بررسی و نقد منابع

فصل اول: شیراز عصر ناصری

۳۰	۱-۱- بافت جغرافیایی
۳۰	۱-۱-۱- حدود جغرافیایی ایالت فارس
۳۱	۱-۱-۲- بافت جغرافیایی شیراز
۳۱	۱-۱-۳- دروازه‌های شیراز (در عصر ناصری)
۳۲	۱-۱-۴- محلات شیراز (در عصر ناصری)
۳۴	۱-۱-۵- راه‌های شیراز
۳۵	۲-۱- بافت اجتماعی
۳۵	۲-۱-۱- جمعیت و شهرنشینی
۳۶	۲-۲-۱- جمعیت شیراز

- ۱-۲-۳- قشربندی اجتماعی شیراز..... ۳۸
- ۱-۲-۴- جمعیت و طوایف و تیره‌های مختلف ایل قشقایی..... ۴۱
- ۱-۲-۴-۱- طوایف کوچک ایل قشقایی..... ۴۴
- ۱-۲-۵- اوضاع اجتماعی شیراز در زمان سلطنت ناصرالدین شاه ۴۵

فصل دوم: میراث اداری تا پایان عصر ناصری

- ۱-۲- نظام اداری صفویه ۵۲
- ۱-۱-۲- تقسیمات اداری عصر صفوی..... ۵۲
- ۲-۲- نظام اداری قاجاریه تا پایان عصر ناصری ۵۸
- ۱-۲-۲- شاه هسته مرکزی منظومه قدرت در امور سیاسی - اداری..... ۵۹
- ۲-۲-۲- نخبگان حاکم در نظام سیاسی - اداری..... ۶۰
- ۲-۲-۳- نظام اداری در عصر آقامحمدخان و فتحعلی شاه و محمدشاه ۶۱
- ۲-۲-۴- نظام اداری در عصر ناصرالدین شاه..... ۶۵
- ۲-۲-۵- تقسیمات اداری ایران در عصر ناصری..... ۷۴
- ۲-۳- نظام اداری شیراز از صفویه تا آغاز عصر ناصری ۷۸
- ۱-۳-۲- حکام..... ۷۸
- ۲-۳-۲- اختیارات نظامی حکام فارس..... ۸۱
- ۳-۳-۲- اختیارات مالی حکام فارس در زمان سلاطین صفوی و افشار..... ۸۲
- ۴-۳-۲- اختیارات حکام یا وزراء فارس در امور قضایی..... ۸۴
- ۵-۳-۲- کلانتران شیراز..... ۸۷
- ۱-۵-۳-۲- مقام کلانتری شیراز در عصر صفویه..... ۸۷
- ۲-۵-۳-۲- مقام کلانتری شیراز در عصر نادری..... ۸۸
- ۳-۵-۳-۲- مقام کلانتری شیراز در عصر زندیه..... ۹۰

فصل سوم: سازمان اداری - سیاسی شیراز در عصرناصری

۱-۳-۱- ساختار اداری - سیاسی شیراز	۹۵
۱-۱-۳- مقامات محلی و اداره شیراز	۱۰۳
۲-۲-۱- اداره‌های شیراز	۱۰۶
۱-۲-۳- اداره داخله	۱۰۶
۱-۲-۳- اداره احتسابیه	۱۰۶
۲-۲-۳- اداره‌های خارجه شیراز	۱۰۷
۱-۲-۳- وکلای دول خارجه شیراز	۱۰۷
۲-۲-۳- کارگزاران جنوبی دستگاه حکومتی	۱۰۷
۳-۲-۳- وکیل الدوله‌های انگلیس در شیراز	۱۰۸
۴-۲-۳- تأثیر حضور بیگانگان در شیراز	۱۰۹
۳-۳- خاندان‌های دیوانسالار شیراز	۱۱۱
۱-۳-۳- خاندان قوام‌الملک	۱۱۱
۲-۳-۳- خاندان مشیرالملک شیرازی	۱۱۹
۳-۳-۳- خاندان قشقایی	۱۲۴
۱-۳-۳- اختلاف میان قشقایی‌ها و حکومت شیراز	۱۲۸
۲-۳-۳- ساختار اداری ایل قشقایی	۱۳۵
۱-۲-۳-۳- ایلخان	۱۳۵
۲-۲-۳-۳- ایل بیگی	۱۳۵
۳-۲-۳-۳- کلانتران	۱۳۶
۴-۲-۳-۳- خان «کیخا»	۱۳۶
۵-۲-۳-۳- کدخدا	۱۳۷
۶-۲-۳-۳- ریش سفیدان	۱۳۷
۳-۳-۳- سازمان مرکزی ایل	۱۳۷

فصل چهارم: سازمان اقتصادی و اجتماعی شیراز در عصر ناصری

۱۴۱	۱-۴- نظام اداری - اقتصادی شیراز
۱۴۶	۱-۱-۴- تجارت شیراز
۱۴۸	۲-۱-۴- اصناف شیراز
۱۵۱	۱-۲-۱-۴- سازمان اصناف
۱۵۴	۲-۲-۱-۴- اصناف و تأدیه مالیات
۱۵۸	۳-۱-۴- اداره‌ی امور مالی (مالیه) و مالیات
۱۶۰	۱-۳-۱-۴- مالیات و درآمد عمومی
۱۶۶	۲-۳-۱-۴- مالیات در ایل قشقایی
۱۶۶	۴-۱-۴- اداره‌های اقتصادی داخلی شیراز
۱۶۶	۱-۴-۱-۴- تلگراف خانه
۱۶۷	۲-۴-۱-۴- پست خانه
۱۶۸	۳-۴-۱-۴- کمپانی تجاری
۱۶۸	۴-۴-۱-۴- گمرک خانه
۱۶۸	۵-۴-۱-۴- بانک شاهنشاهی
۱۷۱	۵-۱-۴- اداره‌های اقتصادی خارجی شیراز
۱۷۱	۱-۵-۱-۴- تلگراف خانه انگلیس
۱۷۱	۲-۵-۱-۴- تجارت خانه هاتس
۱۷۲	۳-۵-۱-۴- کمپانی خلیج فارس
۱۷۲	۲-۴- نظام اداری - اجتماعی
۱۷۲	۱-۲-۴- لوطی‌های شیراز
۱۷۴	۲-۲-۴- لوطی‌ها، دزدی و تهیدستی
۱۷۶	۳-۲-۴- سازمان لوطی‌ها در شیراز
۱۷۹	۴-۲-۴- مَنیش لوطی‌های شیراز

- ۱۸۰..... ۴-۲-۵- نقش لوطی‌ها در اعتراضات عمومی.....
- ۱۸۶..... ۴-۳- نقش زنان شیراز در عصر ناصری
- ۱۸۹..... ۴-۴- بحران امتیاز تنباکو در شیراز (۱۳۰۸-۱۳۰۹ هـ. ق. ۱۸۹۲-۱۸۹۱م)

فصل پنجم: سازمان مذهبی، قضایی و امنیتی شیراز در عصر ناصری

- ۱۹۵..... ۵-۱- نظام اداری - مذهبی
- ۱۹۸..... ۵-۲- نظام اداری - قضایی
- ۱۹۹..... ۵-۲-۱- وزارت عدلیه اعظم و حقوق جزایی
- ۲۰۰..... ۵-۲-۲- حقوق قضایی در شیراز
- ۲۰۱..... ۵-۲-۳- محاکم قضایی شیراز.....
- ۲۰۴..... ۵-۲-۴- صندوق عدالت شیراز.....
- ۲۰۷..... ۵-۲-۵- بست نشینی
- ۲۰۸..... ۵-۲-۶- محاکم شرع شیراز (ثبت اسناد).....
- ۲۰۹..... ۵-۲-۷- حقوق یهودیان در شیراز.....
- ۲۱۰..... ۵-۲-۷-۱- یهودیان و اختلاف با سید علی اکبر فال اسیری.....
- ۲۱۰..... ۵-۳- نظام اداری - امنیتی
- ۲۱۱..... ۵-۳-۱- قشون ایران.....
- ۲۱۲..... ۵-۳-۲- تغییر و تداوم در ارتش.....
- ۲۱۷..... ۵-۳-۳- قشون شیراز.....
- ۲۱۸..... ۵-۳-۴- افواج نظامی در شیراز.....
- ۲۲۰..... ۵-۳-۵- پیاده نظام شیراز.....
- ۲۲۱..... ۵-۳-۶- توپخانه.....
- ۲۲۲..... ۵-۳-۷- حقوق قشون.....
- ۲۲۴..... ۵-۳-۸- روش سربازگیری